

Verslag 47^e partijcongres ChristenUnie, 26 november 2022

Prodentfabriek Amersfoort, ca. 450 bezoekers, ook uitgezonden via livestream met 268 kijkers

1. Opening

Ankie van Tatenhove (voorzitter Landelijk Bestuur) heet iedereen welkom. Speciale gasten: Valeriu Ghiletschi, president of ECPM en Dick van Meeuwen, voorzitter SGP. Er is een inzamelingsactie voor Oekraïne. De dagvoorzitter is Harmjan Vedder. Bestuurslid Harmke Vlieg is helaas verhinderd. Harmjan test de stemprocedure met een testvraag. Het quorum (meer dan 250 mensen) is aanwezig.

2. Overdenking ds. Barbara Lamain

Mevrouw Lamain is predikant in de Protestantse Gemeente 't Woudt - Den Hoorn. “Het thema van de komende verkiezingen is Ruimte voor elkaar. Als je vraagt aan de gemiddelde Nederlander ‘waar denk je aan bij een christen’? dan denken ze eerder aan beklemming dan aan ruimte. Toch is God de God van ruimte. God is de Schepper, Hij schept orde in chaos, dus Hij geeft ruimte. Ook in de geschiedenis van Israël, in de crisiservaringen geeft Hij bevrijding en ruimte. In het Nieuwe Testament stapt God in onze ruimte, door mens te worden. Hij zoekt de mensen aan de rand op en geeft ruimte. De Heilige Geest inspireert mensen om grenzen over te steken. Bijvoorbeeld Filippus zoekt de eunuch uit Ethiopië op, de gecastreerde man uit een ver land. Deze man ging geloven dat God ook van hem hield. Ook Petrus ging een grens over, God wil dat we geen enkele mens uitsluiten. God gaf het grote gebod van de liefde, zoals het bevrijden van mensen uit machtsongelijkheid. In het verleden hebben christenen ongelijkheid verdedigd, zoals slavernij en economische ongelijkheid. Totdat door de Heilige Geest mensen de Bijbel anders gingen lezen. We stonden aan de verkeerde kant van thema’s en dat noopt ons tot bescheidenheid. Maar aan welke kant staan we nu, wat laat God ons zien? Kennis gaat verloren, ons profeteren is beperkt, nu is ons kennen nog beperkt maar straks zullen we volledig kennen. Ons rest geloof, hoop en liefde, maar de meeste daarvan is de liefde.” Ds. Lamain bidt met ons. We zingen een lied.

3. Terugblik op het buitengewoon congres (1 oktober, over asielkwesties)

Tweede Kamerlid Don Ceder: “We hebben toen gesproken over asiel, hoe komen we op voor de meest kwetsbaren? Wat wij belangrijk vinden is er dat er een structurele oplossing komt, en het noorden van het land ontlast wordt. Dat staat in de spreidingswet. We zien daar onze vingerafdruk in, zoals kleinschalige opvang, en eerlijke spreiding over het land. We werken ook samen met vrijwilligers en kerken. We gaan ervan uit dat het 1 januari ingaat, de systematiek gaat per 1 februari lopen dus als het een week later in januari is, is dat niet een groot probleem. Ik voel de Bijbelse opdracht om op te komen voor de vreemdeling, en daar moeten we in de Kamer een serieus gesprek over hebben, in plaats van te praten over pestmaatregelen.”

4. Afscheid Henk Staghouwer

Gert-Jan neemt afscheid van Henk, die enkele maanden minister van Landbouw was, en prijst zijn dienstbaarheid. “Wat telt is degene die de arena ingaat, niet degene die aan de kant kritiek geeft. Jij was dienstbaar, tot je zei: ik geloof niet dat ik de juiste man op de juiste plek ben.” Hij krijgt een staande ovatie. Ook Ankie spreekt lovende woorden, dat Henk het landsbelang hoger achtte dan zichzelf. Ook dank voor zijn werk in Groningen.

5. **Speech Perspectief**

Jens Mostert, huidige voorzitter: "Ik was een paar jaar geleden in het vluchtelingenkamp Moria. Er was een tekort aan alles. Nog steeds is het daar slecht en onveilig. Ik ontmoette een jongen die net zo oud was als ik, en hij zag geen toekomst, terwijl voor mij alles open stond. Toen dacht ik, ik wil me inzetten voor mijn medemensen, want ik heb mijn bevoorrechte positie niet verdiend. In het gesprek over migratie worden de meningen steeds meer gepolariseerd. Asielzoekers worden neergezet als crimineel, of mensen die niet integreren. De problemen zitten nu niet in de instroom. In de asieldeal werd de opname van vluchtelingen uit Turkije geschrapt, dat doet pijn. Vluchtelingen mogen ons wat kosten, sommigen zullen door hun trauma's nooit integreren. Durf kwaad te worden als kwetsbare mensen worden weggezet. Maar tegelijk realisme, het is een hele opgave. Laten we ons niet laten leiden door angst."

6. **Vaststelling lijst Eerste Kamer**

Klaas Tigelaar, voorzitter selectiecommissie: "We hebben veel mensen ontmoet met zoveel deskundigheid en enthousiasme. De lijst is divers, ook in de top, qua beroepsachtergrond, generalisten en specialisten, politieke ervaring, juridische en economische kennis, medische kennis." Er zijn drie sprekers. De heer Schouten: "Velen hebben het lidmaatschap opgezegd, het bestuur houdt zich niet aan het Bijbels gezag. Een praktiserende homo op de lijst zetten is on-Bijbels. Natuurlijk is een homo ook een schepsel van God en dus mijn naaste, ik heb hier geen oordeel over, maar de Bijbel wel. Mijn oproep is stem tegen deze lijst." De volgende spreker is de heer Kodde: "Het gaat mij om de procedure. De commissie Cnossen heeft in 2008 gezegd dat het Landelijk Bestuur zich scherper uit moet spreken. We kregen nu een brief van de voorzitter. Ik had liever vooraf het gesprek binnen de partij gehad, niet nadat we nu voor een voldongen feit staan." De derde spreker is mevrouw Niezink: "Er is ongemak, vanwege iemands geaardheid. Waarom veroordelen we LHBTI'ers, dit zijn kinderen van God met al hun kennis en kunde. Ik snap dat Bijbelteksten schuren. Het huwelijk is voor man en vrouw, daarvoor staan genoeg stoelen aan tafel, maar laten we stoelen bij de tafel zetten voor alleenstaanden of anders-geaarden". Ankie: "Dank, deze sprekers staan voor de leden die reacties hebben gestuurd. We moeten hierover in gesprek blijven, elkaar vinden en vasthouden. We zijn een Christen-unie, een unie van mensen uit verschillende kerken. We leggen de Bijbel niet altijd op dezelfde manier uit. Laten we elkaar de ruimte geven in wie we zijn om God te dienen. U als sprekers vertegenwoordigt de geluiden uit de partij, laten we het gesprek daarover blijven voeren." Harmjan: Er zijn geen moties of amendementen over binnengekomen. Er zijn dan ook geen tegenkandidaten, dus kunnen we de lijst met applaus vaststellen. Er klinkt applaus. Meneer Schouten vraagt om een stemming. Harmjan: Dat kan niet, u had dan een amendement op de lijst moeten indienen volgens artikel 15 van het reglement kandidaatstelling. Tineke Huizinga, de lijsttrekker, komt op het podium en stelt enkele kandidaten voor.

7. **Aftrap verkiezingen Provinciale Staten en Waterschappen 2023**

Campagneleider Esther Kaper: "Het is een lastige tijd, en juist daarom heb ik ja gezegd voor deze rol. Ik geloof in ons verhaal, we zijn geroepen om te dienen. Het maakt uit of wij wel of niet aan de tafel zitten waar beslissingen worden genomen. Te vaak wint het recht van de sterkste over de kwetsbaren, mensen die geen stem hebben. Daarom hebben we gekozen voor de campagneslogan: Ruimte voor elkaar. Ruimte voor mensen die in de knel zitten, ruimte voor het herstel van de schepping waar we te veel van vragen. We hebben veel

kandidaten voor PS en WS, ik stel enkele lijsttrekkers aan u voor, Steven Datema, Christine Pleijsier, Anne Schipper, Henriette Rikkoert, Hugo Tromp, Michel Klein. Alle andere kandidaten en campagneleden komen op het podium. Gert-Jan onthult de poster.

8. **Speech Gert-Jan Segers**

“Er zijn momenten geweest dat, als ik het podium betrad en ging spreken, de leden van Perspectief dan hun bingokaart pakten. In de hoop dat ik die hele kaart volpraatte met ‘Gideonsbende’, ‘hartenklop’, ‘hart en ziel’. ‘Elkaar in de ogen kunnen kijken.’ Dat soort frases. Ik ga het vandaag hebben over een onderwerp dat misschien ook wel op die bingokaart zou passen, maar wat eigenlijk gauw te mooi, te bijzonder is om op een bingokaart te plaatsen. Dus ga er maar even voor zitten. Want vandaag gaat het echt over het hart van onze roeping, het hart van onze missie, over wie wij zijn en wat onze plek is in het politieke landschap. Het is Dietrich Bonhoeffer - inderdaad, ik weet niet of die ook op de kaart staat - die het christelijk leven heel kernachtig samenvat. Hij zegt ‘wat is het nou, wat is dat christelijk leven? Dat is met God, midden in de wereld.’ En die twee moet je heel dicht bij elkaar houden. Want óf we zijn met God en we trekken ons terug en we laten de wereld de wereld. Óf we willen zo graag relevant zijn en zitten midden in die wereld dat we God vergeten en dat Hij verdampt. Die twee bij elkaar houden, dát is de christelijke missie. Misschien helpt een beeld ons. Het helpt mij ieder geval. Het is een indrukwekkend beeld. Het is een beeld dat mij geraakt heeft. Op 11 september 2001 raakten twee vliegtuigen de torens van het World Trade Center. Het stortte in en was een grote puinhoop. Daags na die tragedie meldde Frank Silecchia zich. Hij was een bouwvakker, hij had tijd over en hij zei: ‘ik ga puinruimen’. Hij is aan de slag gegaan. Hij heeft doden geborgen, tientallen. Hij is stenen gaan wegruimen en staal gaan wegruimen, samen met anderen en dat heeft maanden geduurd. Hij had net drie doden geborgen, toen hij stuitte op een hele grote dwarsbalk. Een hele grote balk met een kortere balk daar dwars op. Een kruis. Midden in de puinhopen van het World Trade Center, midden in de ellende van die tijd, stond daar een kruis. En toen Frank Silecchia dat zag, was het eerste wat hem te binnen schoot, het eerste wat hij bedacht: ‘God heeft ons niet verlaten.’ Dat was de troost. Hij zag het verdriet. Hij zag de puinhopen en daar was het kruis. God heeft ons niet verlaten. Hier is het beeld, het is een iconisch beeld geworden. Het staat nu in het museum, een memorial van 11 september in New York. Hier is het opgetakeld, het is opgericht. En op zondag kwamen die bouwvakkers bij elkaar. Er kwamen familieleden van overledenen bij elkaar, passanten, en ze schoven zomaar aan. Ze deelden brood en wijn. Zo kwamen ze bij elkaar en af en toe schreven ze een naam op van iemand die geborgen was. En dan stond daarboven ‘In Gods handen’. Ik zag het voor me en ik dacht: Dit zijn wij. En dat is God. Dit is wat God doet. Een kruis plaatsen midden in de wereld, midden in onze ellende, midden in de puinhopen, daar waar het pijn doet. Daar waar de doden nog lagen, daar plaatst Hij een kruis. Maar dit zijn wij, Zijn kerk, Zijn volgelingen. We schuifelen wat bij elkaar. We komen daar rond dat kruis. Gebutste mensen. We staan op stenen. We staan op het kapotte staal van een gebroken wereld. We zoeken troost bij elkaar en bij het kruis. Om daarna de handen uit de mouwen te steken, om net als Frank Silecchia te doen wat we kunnen op die puinhopen. Dat is onze missie. Met God midden in de wereld. Daar zijn waar God ook is. Niet wegkijken bij onrecht. Niet doorlopen als er een gewonde op de weg ligt. Niet weglopen als je verantwoordelijkheid moet dragen. Niet toekijken hoe kloven - tussen jong en oud, rijk en arm, stad en platteland - alleen maar groter dreigen te worden, maar doen wat je kunt om die kloven te verkleinen. Niet vertellen wat anderen dan allemaal zouden moeten doen, maar zelf die stap naar voren zetten. Doen wat je kunt, doen wat nodig is. Midden in een verdeelde en gepolariseerde samenleving. Midden in een gebroken wereld. Zo kijken we de mensen in de ogen. Zo kijken we om ons heen. Zo luisteren we naar verhalen van mensen die ons raken en komen we in beweging. We zagen de paniek in de ogen van mensen die zeiden ‘Hoe kan ik in vredesnaam straks nog

mijn energierekening betalen?' We zijn aan de slag gegaan en hebben één van de grootste steunpakketten samengesteld, die ervoor zorgt dat mensen de winter wel doorkomen. Omdat we naar hun verhalen luisterden, omdat we in beweging kwamen. Zo zorgden we ervoor dat er niet meer kinderarmoede komt, maar juist minder. Doordat we in beweging zijn gekomen. We kennen de uitzichtloosheid van mensen met oplopende schulden. En juist daarom voeren we de campagne tegen schulden op, omdat we weten hoe vernietigend het is als die schulden alleen maar meer worden. En Carola, dankjewel voor wat je daar doet en wat je voor hen doet. Je doet het met hart en ziel. Dank je voor die strijd! We zagen hemeltergende taferelen in Ter Apel. We zagen hoe mensen buiten moesten slapen. We zagen hoe we eigenlijk als samenleving door een morele ondergrens heen zakten. Vervolgens zijn we gaan praten. Don heeft erover gesproken. We zijn gaan praten met de coalitie en we zijn gekomen met een spreidingswet, een eerlijke verdeling van asielzoekers over het hele land. Daarmee moet er een einde komen aan de opvangcrisis, een einde aan noodopvang en dat soort taferelen. Waarom? Omdat we het hebben gezien, omdat we hebben geluisterd en omdat we in beweging zijn gekomen. We zagen deze zomer - om het even met Remkes te zeggen, die zei het heel treffend - 'we zagen de oprechte wanhoop in de ogen van hele redelijke mensen'. Onze boeren. Piet Adema heeft vandaag een indrukwekkend interview in het AD, waar hij vertelt dat hij met tranen in de ogen aan de keukentafel zit bij boeren, die de wanhoop soms nabij zijn. Na een hete zomer zijn we teruggegaan naar boeren en we zijn gaan praten en we blijven praten. Waarom? Omdat we recht willen doen aan de natuur en ruimte willen geven aan de natuur. Te weten dat het rentmeesterschap niet een hobby is, maar een opdracht. En we doen recht aan boeren, aan het platteland en aan lokale gemeenschappen. Zodat ook zij vitaal blijven en een toekomst hebben. En dankjewel voor je werk, Piet! En dankjewel voor hoe je het doet. Dankjewel dat je de stap naar voren hebt gezet en dat je dit aandurft. Ik ben daar ontzettend dankbaar voor. We hebben de verhalen gehoord van tienermeiden die onbedoeld zwanger werden, wat voor druk dat geeft en wat voor paniek dat oplevert. Wat voor zorgen dat oplevert. We hebben ze gehoord en we investeren in zorg. We investeren in die arm om de schouder. We investeren in opvangplekken. Dit is een kabinet dat voor het eerst tot doel heeft gesteld om het aantal abortussen in Nederland omlaag te brengen. En dat doen we met goede zorg. Maarten, dankjewel voor jouw inzet. Voor die zorg.

We kennen heel goed de verhalen uit Groningen. Ik ben er vaak geweest. We hebben daar vaak aan keukentafels gezeten en de wanhoop gezien van mensen die vastliepen in procedures. Die gek werden van formulieren. Die gek werden van mensen die dan weer kwamen controleren. We hebben het gezien en het niet zo makkelijk kunnen oplossen. Maar we doen er iedere dag alles aan wat we kunnen. We moedigen ons kabinet en deze staatssecretaris aan om recht te doen aan Groningen. Dat is onze inzet. We luisteren. We kijken en we doen wat we kunnen. We hebben de slachtoffers van mensenhandel, van gedwongen prostitutie in de ogen gekeken. Ik zal zelf de blik van die Ghanese vrouw nooit vergeten. En daarom moet nieuwe prostitutiewetgeving heel snel naar de Kamer. Waarom? Omdat we recht willen doen aan mensen die nu in de knel zitten. Waar gruwelijk onrecht aan wordt gedaan. We strijden tegen moderne slavernij, maar weten ook dat er nog altijd gevolgen zijn van die oude slavernij. Don heeft Ghanese roots. Ik ben zelf een keer in Ghana geweest op een heel beladen plek. Het is Elmina. Dat is een slavenfort dat gebouwd is door Nederlanders. En ooit zaten daar ergens de slaven onder in een kerker en zat een Nederlandse christen boven met een Bijbeltekst aan de muur en hij dacht dat hij iets goeds deed. Inderdaad. De ark naar gerechtigheid is lang. En hij was toen nog zo krom. Het duurde nog zo lang voordat er recht werd gedaan. Het is een voorvader van Don geweest die daar over de loopplank is gelopen naar een schip om naar elders te worden vervoerd en nooit meer terug te komen in Afrika. Het is gruwelijk onrecht geweest. We weten het. En de pijn

wordt nog gevoeld. We kennen de verhalen. En nu is er een kabinet wat excuses gaat aanbieden. Wat - om het christelijk te zeggen - vergeving gaat vragen. Waarom? Omdat er schuld is. Het moet worden rechtgetrokken. Zo komen we in beweging. We kijken niet weg. We lopen niet weg. We doen wat we kunnen. Met God, midden in de wereld. Ik krijg wel eens een mail van mensen die me dan voorhouden dat er andere Kamerleden zijn die zo geweldig zijn. Die hun rug recht houden. Die zo principieel zijn. Die het altijd bij het juiste eind hebben. Dat zijn eigenlijk altijd mensen van de oppositie. Nou, daar moet ik heel goed naar luisteren. Daar moet ik ook heel goed naar kijken. En dat doe ik ook. En geen kwaad woord over de oppositie. Die hebben de nobele taak om het kabinet kritisch te bevragen. Kritisch op het spoor te houden. Om alternatieven aan te dragen en dat is het hart van een democratie. Maar het is ook weer niet zo heel moeilijk om bij elk onderwerp gewoon je verkiezingsprogramma te kunnen voorlezen. Het is ook weer niet zo heel moeilijk om bij elke stemming gewoon te mogen stemmen wat je wilt. Soms denk ik: Nou dat lijkt me ook wel fijn. Voor een dag. Want na die dag wil ik weer terug. Na die dag wil ik weer terug naar de plek waar het moeilijk is. Waar het ingewikkeld is. En dat is onze missie. Daar zijn waar de keuzes worden gemaakt. Daar waar de pijn op tafel moet worden gelegd. Daar waar recht kan worden gedaan. Echte beslissingen over echte mensen. En dat is moeilijk. Dat is pittig. En dan noem ik toch onze fractie. We hebben een jonge fractie. En die doen het moeilijkste wat je kunt doen. Wat je te doen kunt krijgen in Den Haag. Dat is het hele veld bestrijken. Dat is naar die plek gaan die het minst zichtbaar is, waar de grootste politieke gevechten plaatsvinden en waar de belangrijkste besluiten vallen. Waar de compromissen moeten worden gesloten om het rechtvaardiger te maken. Om het beter te maken. En dat is hard werken. En dat is heel vaak onzichtbaar werk, waarna als je dat achter de rug hebt je dan nog naar buiten moet om daar het gevecht te leveren. Dat doen deze vier mensen zo fantastisch. Ik ben trots op ze en u mag ze wel een applaus geven. Ik herhaal deze dingen toch nog maar een keer. Waarom? Omdat ik heel goed weet wat het sentiment is rond het kabinet. In de samenleving. Maar ook in onze achterban. Ik weet heel goed dat sommige mensen een beetje moe worden van die praatjes. 'Oh, het is zo moeilijk' en het compromis. Al die tobberijen die we dan weer uitstallen. Ik weet dat dat soms ook irriteert. En zeker na vijf jaar. We kennen het verhaal. We weten dat het ingewikkeld is. En het gaat niet zozeer om die plek die we dan innemen. Maar het gaat mij vandaag om de missie die we hebben. Het gaat vandaag om de plek die we innemen bij het kruis midden in de wereld. Dat is wie wij zijn. En dat vind ik ook wel weer het mooie van onze partij. Dat de positie die we hebben in politiek opzicht, in het politieke landschap, dat dat ook hier en daar voor wat ongemak zorgt. Er zijn partijen, die worden heel ongemakkelijk als ze niet meer in het centrum van de macht zitten. Als ze niet meer aan een kabinetstafel zitten. Wij hebben het ongemakkelijk als we er wel zitten. En als we er misschien te lang zitten. Al vijf jaar. Ik hoop dat we dat ongemak altijd zullen houden. Ongemak bij macht. Maar wat ik ook hoop is dat we er nooit voor zullen kiezen om dan maar voor de makkelijke antwoorden te gaan. Want wat nog ongemakkelijker is, is weglopen. Is de keuze niet maken. Is je verantwoordelijkheid niet nemen. Niet midden in de wereld knokken voor recht en wat beter te maken. Daarom staan we waar we nu staan. Op de plek waar je het onrecht om je heen ziet. Op de plek waar grote keuzes worden gemaakt. Op de plek waar je met alleen maar makkelijke antwoorden het niet redt. Op de plek waar het erop aankomt om recht te doen, om vrede te stichten, om ruimte te geven aan elkaar. Dát is onze missie! Dáár zijn waar het kruis staat. Dat betekent ook dat alleen het kruis ons ook echt verenigt. Dat clubje dat Frank Silecchia op zondag weer bij elkaar scharrelt. Brood en wijn deelt. Dat je rondom dat kruis samenkomt. Om daarna weer aan de slag te gaan. Het is alleen het kruis wat het kloppend hart is van onze missie. Het is omdat we geraakt zijn door het ene evangelie van Jezus Christus. We zijn mensen met heel veel verschillen. Heel veel verschillende achtergronden. Heel veel verschillende regio's. Heel veel verschillende kerkelijke tradities. Ook verschillende opvattingen, meningen. En we staan rond dat ene kruis. Daarom is het kruis de plek waar we elkaar vinden en elkaar vasthouden. En

zelfs dan kunnen er thema's zijn die soms ook een partijdebat opleveren. Zoals migratie. Jens, ik werd ontzettend geraakt door jouw verhaal. Het was me eigenlijk van A tot Z uit het hart gegrepen. Dat jij iets heel persoonlijks vertelde, en hoe jij mensen in de ogen hebt gekeken. En hoe dat jou geraakt heeft en jou in beweging heeft gezet. Dat is precies wie wij zijn. Dat is gedreven, geraakt, en kijkend naar huidige verhoudingen, kijkend naar de werkelijkheid, doen wat we kunnen. En nooit vergeten: die ene aanblik van die ene die voor jou stond. Even oud, maar in zo'n andere situatie dan jij. En dat je weet: voor jou doe ik het, en voor jou zal ik het blijven doen. De VVD heeft zich voorgenomen om het over migratie te gaan hebben. En een goed gesprek ga ik nooit uit de weg. Maar als dat gesprek in de coalitie ontaardt in onderhandelingen over maatregelen die procedures maar zo moeilijk mogelijk maken, die maar weer extra hobbels op de weg opwerpen, die de juridische bescherming zouden afbreken, als het een gesprek een onderhandeling wordt over pestmaatregelen... Dan kan dat gesprek heel kort zijn. Laat ik heel helder zijn: wij gaan niet onderhandelen over pestmaatregelen voor vluchtelingen. Punt.

Maar we kunnen het wel hebben over migratie. En we moeten het hebben over migratie. En de urgentie die Jens onderstreepte, die onderstreep ik ook. Het was tijdens het vorige congres dat dat ook benoemd werd, en Jens haalde het aan: als je kijkt naar de klimaatcrisis, als je kijkt naar demografische ontwikkelingen, als je kijkt naar de nood elders in de wereld, als je kijkt naar politieke conflicten, dan zullen er meer vluchtelingen komen. En daar zullen we een antwoord op moeten vinden. Het was op het vorige congres dat iemand ook opstond en zei: 'er komt in dit tempo ongeveer een stad als Deventer per jaar bij.' En hij stelde de vraag: 'kunnen we dat dragen?' En dat vind ik een volstrekt legitieme vraag die wij hardop moeten kunnen stellen. Daar is niks immoreels aan: kunnen wij dat dragen? Dat gesprek moeten wij aan. En we hebben inderdaad geen tijd te verliezen. Maar al te vaak wordt dan de stap gezet: 'oh, maar hoe zit het dan met asiel en vluchtelingen?' Terwijl als je kijkt naar die stad, dan is er één wijk waar vluchtelingen wonen. Maar de rest van de stad zijn heel andere migranten. En het grootste deel zijn arbeidsmigranten. En arbeidsmigratie gaat nog te vaak gepaard met ontworteling in landen van herkomst. Oost-Europa, Baltische Staten... Gaat te vaak gepaard met onderbetaling. Met slechte werkomstandigheden. Slechte woonomstandigheden. Te vaak is arbeidsmigratie het verdienmodel van enkelen, met heel veel slachtoffers. Met grote gevolgen voor gemeenschappen en gezinnen elders, en grote gevolgen voor gemeenschappen hier. Met verdringing van mensen die hier het meest kwetsbaar zijn. Daar moeten we over nadenken. Daar moeten we over praten. Dat moeten we in goede banen leiden. Humaan migratiebeleid zorgt voor Europese regulering van arbeidsmigratie, die niet alleen goed is voor werkgevers, maar ook voor de werknemers zelf en voor de landen en gezinnen van herkomst en voor de buurten waar ze hier wonen. Humaan migratiebeleid is ook humaan asielbeleid. Humaan vluchtelingenbeleid. En dat begint op de plekken daar waar de meeste vluchtelingen zijn. Daar waar de meeste pijn is. Daar waar de meeste zorg ook is, voor vluchtelingen. En dat zijn landen buiten Europa. Daar begint onze hulp. Met fatsoenlijke opvang. Met steun. Met financiële steun. En we moeten daar nog veel meer voor doen. En als mensen aankomen, moeten we ervoor zorgen dat ze niet het slachtoffer zijn van mensensmokkel. Dat ze niet op een Grieks eiland komen in omstandigheden zoals Jens ze beschreef. Want dat is mensonterend, het is hemeltergend. Wat daar is gebeurd, wat een heel klein beetje is verbeterd maar nog altijd niet goed genoeg is, is niet humaan. Daar moet een fatsoenlijke opvang zijn, aan de rand van ons continent. En daarna een eerlijke verdeling over ons continent. En een eerlijke beoordeling van mensen die een goede reden hebben om te vluchten, en mensen die dat niet hebben. En solidariteit tussen landen waarbij we niet wachten tot Hongarije het er ook mee eens is, maar we nu al aan de slag gaan. Om ervoor te zorgen dat niet alleen die ene, maar ook al die anderen als mens worden behandeld. Humaan. En geen slachtoffer zijn van smokkel, van uitbuiting en van pestmaatregelen. We moeten praten over migratie. We moeten praten over asielbeleid en ook over arbeidsmigratie. Maar als wij praten over migratiebeleid, dan kan het alleen

maar spreken zijn over humaan migratiebeleid. En de aangewezen plek om daarover te praten, is allereerst Brussel. En de eerste aangewezen man om dat gesprek te voeren, is onze premier Mark Rutte. En als dit zijn inzet is, heeft hij mijn volle steun.

We gaan nog een keer terug naar New York. Daar waar dat kruis stond. Waar dat kruis nog steeds staat. Het was in 1939 dat Dietrich Bonhoeffer daar aankwam. Hij had bedacht dat hij geen deel wilde uitmaken van het leger van Hitler. Dat hij niet verantwoordelijk wilde zijn voor de vervolging van joden en voor de aankomende oorlog. Hij zette voet aan wal, en zodra hij voet aan wal zette, om daar uiteindelijk als theoloog te gaan doceren, wist hij: dit is niet mijn plek. Dit heb ik zelf bedacht, maar dit is niet mijn roeping. Als ik nu niet, in het meest moeilijke moment in de geschiedenis van mijn volk, bij mijn volk ben, heb ik straks niet het recht om het evangelie te verkondigen. Ik ben op de plek die ik zelf heb bedacht, en ik moet terug naar Duitsland. Hij is met de laatste reguliere lijnboot teruggegaan van New York naar Hamburg. En hij is gaan deelnemen aan het verzet. In hele dramatische omstandigheden, met een ongelofelijke moed, met een ongelofelijke dapperheid, die hij uiteindelijk met zijn leven heeft moeten bekopen. Dat is een dramatisch voorbeeld van iets dat ik heb proberen duidelijk te maken met dat kruis. Met onze roeping en onze missie. Daar zijn, waar het het meeste pijn doet. Daar zijn, waar God zijn kruis plaatst. Daar zijn, waar God zelf zou zijn. Waar Jezus zou zijn. Daar waar hij de ogen zou droogmaken. Waar hij de tranen van de wangen zou afvegen. Daar waar hij een hele nieuwe hemel en een nieuwe aarde belooft. En dat maken wij heel praktisch: daar zijn waar je geroepen bent, dat is in twaalf provinciehoofdsteden. Dat zijn twaalf lijsttrekkers die hier net stonden, die aan de slag gaan in hun provincie om recht te doen. Om vrede te stichten. Om ruimte te geven aan elkaar. Mensen in waterschappen, die ervoor zorgen dat we goed zorgen voor onze schepping. Goed zorgen voor elkaar. Dat stad en platteland niet tegenover elkaar komen te staan. Dat de ene provincie, het waterschap, niet tegenover het andere komt te staan. En dat we elkaar vasthouden. Dat is onze missie. Dat is onze plek. Dat is onze roeping. Daarmee gaan we aan de slag. En dat doen we, op hoop van zegen. Ik dank u wel.”

We zingen een lied. In de lunchperiode zijn workshops over Veelkleurig Netwerk, Netwerk Jeugd en Gezin, Werving actieve leden en Deugden voor goed bestuur.

Na de pauze

Harmjan: “De ChristenUnie is van plan meer thema-netwerken op te richten om voeding te geven aan onze bestuurders. Bijvoorbeeld Jeugd en Gezin en Veelkleurig Netwerk. Er komen nog meer zoals Wonen en Ruimte en LHBTI. Kijk op www.christenunie.nl/netwerk.

9. Verslag Partijcongres 21 mei 2022

Er waren geen sprekers en het verslag wordt vastgesteld.

10. Verslag buitengewoon congres 1 oktober 2022

Er waren geen sprekers en het verslag wordt vastgesteld.

11. Stemmingen Landelijk Bestuur

b. Benoeming lid Landelijk Bestuur

Het Landelijk Bestuur draagt Mart Keuning als algemeen bestuurslid voor in het Landelijk Bestuur. Er was een vacature omdat Joanne van der Schee tussentijds is gestopt. Er zijn geen sprekers, per acclamatie wordt zijn benoeming vastgesteld.

c. Benoeming Selectiecommissie Europese Verkiezingen

Het Landelijk Bestuur stelt voor om de volgende selectiecommissie in te stellen: - Theo Segers (burgemeester gemeente Molenlanden) voorzitter - Bernhard Kok (Partner/consultant Pandion Leiderschap) - Martin van Oosten (Teamleider Public Affairs Verus) - Tabasum Westra (Projectcoördinator Bedrijven Stichting Present) - Jens Mostert (Voorzitter bestuur Perspectief) - Hanneke Palm (Legal Counselor ambassaderaad, lid Landelijk Bestuur) - Ron de Rover (Talentmanager). Inspreker Frank Visser: In lid 5 staat dat het bestuur een eigen voordracht mag doen in uitzonderlijke gevallen. Waarom zijn er niet meerdere potentiële lijsttrekkers? Ankie: We willen met de nummer 1 een andere procedure doorlopen, dus de selectiecommissie doet alleen de posten vanaf nummer 2. Frank: Dat is geen zwaarwegende politieke reden, en het gaat in tegen ons reglement. Er zijn verder geen sprekers en het voorstel van het LB wordt per applaus aangenomen.

d. Benoeming Programmacommissie Europese Verkiezingen

Het Landelijk Bestuur stelt voor de volgende programmacommissie in te stellen: - Andries Bouwman (Teamleider Commerciële Economie NHL Stenden Hogeschool, voormalig wethouder Gemeente Tytsjerksteradiel, voorzitter) - Leon Meijer (wethouder Ede, internationaal secretaris Landelijk Bestuur) - Erwin de Pagter (Beleidsmedewerker Economie, Financiën en Handel bij het EP) - Trineke Palm (directeur Wetenschappelijk Instituut) - Anja Haga (Strategisch Adviseur bij Staatsbosbeheer /Adviseur Eurofractie ChristenUnie) - Eppo Bruins (Voorzitter van de Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie, voormalig Kamerlid ChristenUnie) - Wouter-Jan de Graaf (Voormalig bestuurslid internationaal Perspectief). We nemen dit voorstel per acclamatie aan.

e. Vaststellen Jaarrekening 2021 en FICDD (Europa)

De Jaarrekening zat bij de stukken. Er zijn geen insprekers, we nemen het met een applaus aan.

f. Aanpassing Contributiereglement

Het Landelijk Bestuur vraagt de leden in te stemmen met het wijzigen van artikel 8.3 van de contributieregeling. Artikel 8.3 wordt als volgt aangepast: Artikel 8 'Aanmelding leden en opzegging lidmaatschap' punt 3: Leden die zich na aanvang van het kalenderjaar aanmelden betalen voor elke resterende maand van dat jaar één/twaalfde deel van de contributie. Bij aanmelding in december is voor dat jaar geen contributie verschuldigd. Deze lidmaatschapsgelden worden naar rato van vastgestelde verhoudingen verdeeld (zie onderdeel A van dit reglement). Dit lid is niet van toepassing op het actielidmaatschap. Er zijn geen insprekers, Harmjan kijkt even rond of er behoefte is aan stemming, we nemen het per acclamatie aan.

g. Terugkoppeling aangenomen moties (tot en met 2021)

Het Landelijk Bestuur heeft hierover een stuk samengesteld.

12. Behandeling moties

Jan Anne Bos heeft taalfouten uit de moties gehaald, die worden in het verslag opgenomen. (Zie appendix).

Motie 1: Hoopvolle toekomst

Ingediend door de leden Palland, Bloem, Fountain, Rustenburg, Brouwer, Kers, Pleijsier, Van der Minne, Kers, Graansma, Van Keulen. Het Partijcongres constateert dat: • Eén op de negen kinderen in Nederland leeft volgens Nederlandse maatstaven in armoede. Er zijn

ongelijke kansen in het onderwijs, mensen die niet de juiste zorg krijgen vanuit het sociaal domein, tweedeling op de arbeidsmarkt waarbij flexwerkers en zzp-ers grote risico's lopen op inkomens- en baanverlies. De motie roept de Tweede Kamerfractie op zich in te zetten voor een hoopvolle toekomst door aanpak van de structurele problemen.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen.

We onderschrijven de noodzaak om ons structureel te blijven inzetten voor de aanpak van de genoemde problemen. De afgelopen jaren heeft onze Tweede Kamerfractie zich ingezet om verbeteringen te realiseren. Het versterken van de bestaanszekerheid is immers één van de belangrijkste redenen om deel te nemen aan dit kabinet. Er is werk gemaakt van een forse verhoging van het minimumloon. En vrij recent is er een motie van de ChristenUnie en SP aangenomen om te onderzoeken hoe de publieke belangen in de Nederlandse energievoorziening beter geborgd kunnen worden. Wel moeten we ons realiseren dat een oplossing voor de genoemde structurele problemen een lange adem vergt en de uitvoeringskracht van de overheid (helaas) beperkt is.

Indiener Arend Palland: We willen aanstippen dat we 23,5 miljard nodig hebben om Nederland de winter door te helpen. Maar worden we niet steunverslaafd? We moeten de onderliggende basisproblemen structureel aanpakken. Inspreker Jan Anne Bos: Compensatiekramp, zou dat ook tegemoetkomingskramp kunnen worden? Want het is vaak geen compensatie, maar een tegemoetkoming. Arend: Dat is prima.

Ankie: We vinden het een waardevolle motie, onze Kamerleden en bewindslieden kijken ook al naar het structurele. Arend: Bedankt voor die inzet en laten we de lijnen kort houden met plaatselijke bestuurders want we werken voor dezelfde mensen.

Stemming:

Voor: 470

Tegen: 2

Onthouding: 6

De motie is aangenomen.

Motie 2: Studentenfianciën 1

Ingediend door Perspectief. Gelezen: Richtlijn minister Schouten: geen energietoeslag voor studenten. Spreekt uit dat: alle uitwonende studenten, ingeschreven bij een wo, hbo- of mbo-instelling, met aantoonbare financieel precaire situaties door energiekosten in aanmerking kunnen komen voor energietoeslag.

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden. Het congres kan geen maatregelen vaststellen waarmee studenten ook in aanmerking komen voor een energietoeslag. Dit is aan het kabinet en de Tweede Kamer. Wel kan onze Tweede Kamerfractie zich extra inzetten voor de doelgroep. In zijn algemeenheid ondersteunen we de oproep om aandacht te geven aan de uitwonende studenten. Het afgelopen jaar is dit ook gebeurd. Het brede pakket voor 2023 heeft als doel de koopkracht te herstellen, ook die van studenten. De financiële situatie van studenten wordt aanzienlijk verbeterd met de herinvoering van de basisbeurs per cursusjaar 2023/2024. Aanvullend daarop wordt voor 2023 de zorgtoeslag en de hoogte van de basisbeurs verhoogd, als onderdeel van het koopkrachtpakket 2023. Een nieuwe energietoeslag voor studenten met aantoonbaar financieel precaire omstandigheden is een sympathiek idee. Er zijn immers studenten met een eigen energiecontract die in de knel (dreigen te) komen door de hoge energieprijzen. Alleen is er al een mogelijkheid om steun te krijgen. Afgelopen najaar is hiervoor een bedrag van 35 miljoen euro aan gemeenten

beschikbaar gesteld voor Bijzondere Bijstand. Studenten kunnen in de genoemde situaties terecht bij gemeenten. Zij kunnen dan een beroep doen op steun. We denken dat er hiermee op een goede manier invulling is gegeven aan de wens om studenten te ondersteunen.

Indiener Nathan Kramer: Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wil dat studenten bijzondere bijstand aanspreken, maar kunnen we niet zoals in Delft en Zwolle studenten echt tegemoetkomen? Inspreker Johan van Baardewijk: Ik heb een vraag over de motivering van het bestuur, werkt die bijzondere bijstand wel echt in alle gevallen? Kunnen we hoe dan ook studenten bijstaan? Ankie: De bijzondere bijstand moet in elke gemeente werken. Er zit ook nog een technisch dingetje aan, een congres kan geen toeslag regelen. Nathan: Het congres spreekt iets uit richting de Tweede Kamerfractie en onze minister. Ik denk dat het wel per gemeente verschilt waar je recht op hebt.

Stemming:

Voor: 202

Tegen: 258

Onthouding: 36

De motie is verworpen.

Motie 3: Studentenfinanciën 2

Ingediend door Perspectief. Het Partijcongres B. constaterende dat: • er vanaf 1 januari 2023 een rente over de studielening komt • er bij het terugbetalen een verschil is in rente tussen afgestudeerden in het MBO en in het HBO/WO • het rentepercentage voor vijf jaar wordt vastgezet. D. spreekt uit dat: • de ChristenUnie zich inzet om de rente op studiefinanciering voor MBO-studenten dit collegejaar reeds gelijk te trekken met die van WO- en Hbo-studenten; • de ChristenUnie een proactieve houding aanneemt en het MBO in gelijke gevallen gelijk behandelt met betrekking tot HBO en WO.

Preadvis Landelijk Bestuur – Overnemen. Perspectief adresseert hier een heel terecht punt. In het regeerakkoord is afgesproken mbo-studenten gelijk te behandelen in relatie tot hbo en wo. Op 9 november jl. heeft Stieneke van der Graaf deelgenomen aan een commissiedebat mbo, waarin zij de minister gevraagd heeft om het profileringsfonds waar hbo-/wo-studenten recht op hebben, uit te breiden naar mbo-studenten. Zodat ook mbo-studenten de mogelijkheid krijgen voor bijvoorbeeld een bestuursjaar. Met de invoering van de basisbeurs, verdwijnen de verschillen in rentes tussen mbo, hbo en wo. Maar in de overgangsfase nog niet. Ook dit punt heeft Stieneke van der Graaf ingebracht in het debat, met de suggestie om het vaststellingsmoment van het rentepercentage naar achteren te schuiven, zodra de nieuwe wet op studiefinanciering ingaat. De motie is in lijn met deze inzet en het bestuur neemt deze graag over.

Indiener Nathan Kramer: De rente op een studielening wordt verhoogd en is voor mbo vier keer zo hoog als andere opleidingen. Er klinkt applaus. Ankie: Wij ondersteunen deze motie, we hebben mbo-ers hard nodig.

Stemming:

Voor: 488

Tegen: 5

Onthouding: 4

De motie is aangenomen.

Motie 4: Menswaardige asielopvang door alle gemeenten

Ingediend door de leden Wilschut, Noordzij, Van Holten, Harmsen, De Niet, Tijman, Morsi, Werkman, Kalkman, Silvis, De Reus, Otter, Oudman, Mulderij, Vonk, Westra

Het Partijcongres verzoekt de Tweede Kamerfractie alles op alles te zetten om voldoende permanente plekken van menswaardige asielopvang te realiseren, waarbij alle gemeenten hun steentje bijdragen en daarbij vast te houden aan inwerkingtreding van de wettelijke taak voor alle gemeenten om asielopvang te bieden per 1 januari 2023, • de Tweede Kamerfractie bij het uitblijven van structurele verbeteringen uit de asieldeal de medewerking aan de asieldeal op te zeggen. Preadvies Landelijk Bestuur – Oordeel congres. In ons land moet er altijd fatsoenlijke en humane opvang zijn voor mensen die vluchten voor oorlog en geweld. Dat is steeds de inzet van de Tweede Kamerfractie geweest. Met de wet eerlijke spreiding, die onlangs is aangekondigd, behoort crisisopvang in Nederland hopelijk tot het verleden. Goede spreiding van de opvang over het land, structureel genoeg opvangcapaciteit en kleinschalige opvang, dat gaat deze wet regelen. De motie moedigt de Tweede Kamerfractie aan om dit met regelmaat te volgen. Mochten structurele verbeteringen uitblijven, dan zijn de gevolgen stevig. De motie doet ook een oproep aan lokale vertegenwoordigers om zich ook op hun plek in te zetten voor het realiseren van voldoende opvangplekken. Het bestuur kan zich in deze oproep vinden. Of dit succesvol zal zijn, zal afhangen van de lokale politieke verhoudingen. Het Landelijk Bestuur laat het oordeel over deze motie aan het congres.

Indiener Frank Wilschut: Er moeten verbeteringen komen, anders kunnen we niet meedoen aan de asieldeal. Inspreker Ben Bloem: Eens met deze motie. Ankie: Wij zeggen 'oordeel congres', aan de ene kant roept de motie op tot humaan beleid en dat daar zet de Tweede Kamerfractie zich al voor in. Aan de andere kant vraagt het de fractie dat ook bij de coalitie aan de orde te stellen, dat is aan de fractie.

Stemming:

Voor: 419

Tegen: 57

Onthouding: 14

De motie is aangenomen.

Motie 5: Aanstelling commissie voor lange termijnvisie op migratie

Ingediend door 17 leden, waaronder Bijleveld, Buik, Schraa, Schol, Volmer, Van Gaalen, De Roon, Bijleveld, Van Roshum, De Jong, Hofstra, Van Keulen-Nentjes, De Reus, Stoer Elsinga, Brouwer, Van Wageningen.

Het Partijcongres verzoekt het Landelijk Bestuur • een commissie aan te stellen die de verschillende flanken van de partij representeert en die een gedragen, goed onderbouwde en realistische lange termijnvisie op migratie kan ontwikkelen. Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen. We onderschrijven het belang van een gedragen visie op migratie. Het instellen van een commissie is een mogelijkheid. Aangezien we net gestart zijn met het ontwikkelen van themanetwerken, zien we het als een kans om - in plaats van een tijdelijke commissie - een vast netwerk te starten voor het onderwerp migratie. De themanetwerken zijn overigens opgericht om het gezamenlijk denken binnen de partij te stimuleren en ideeën te ontwikkelen. Binnen het netwerk ontstaat er een dialoog die kan uitmonden in beleidsadviezen voor de toekomst. We zien mogelijkheden om begin 2023 te starten met een themanetwerk migratie dat de verschillende flanken van de partij representeert in

combinatie met de aanwezigheid van experts. Het netwerk kan vervolgens een gedragen, goed onderbouwd en realistisch advies geven over de lange termijnvisie op migratie.

Indiener Hildebrand Bijleveld: Deze motie wil dat er een commissie komt over een lange termijnvisie over migratie. Ik heb nog een vraag, het zou fijn zijn als dat kan vóór de Tweede Kamerverkiezingen, wat vindt het bestuur daarvan?

Ankie: Zo'n visie willen we allemaal, alleen we willen het koppelen aan een thema-netwerk, dat langere tijd opereert. Hildebrand: En dat tijdspad? Ankie: We zijn bezig met het oprichten van dit themanetwerk, ik kan geen tijdspad garanderen.

Inspreker Ben Bloem: Ik heb een vraag aan de indieners, jullie zeggen dat de netto instroom gestegen is, als het migratiesaldo wordt bedoeld dan klopt dat niet, de uitstroom is namelijk ook hoog inclusief van mensen met een migratieachtergrond. Hildebrand: Dan halen we het woordje netto uit de motie.

Stemming:

Voor: 491

Tegen: 13

Onthouding: 13

De motie is aangenomen.

Motie 6: Beleidsmatige richtgetallen migratie

Ingediend door 16 leden, waaronder Bijleveld, Buik, Schraa, Schol, Volmer, Van Gaalen, De Roon, Bijleveld, Van Roshum, De Jong, Hofstra, Van Keulen-Nentjes, Sijsma, Stoer Elsinga, Brouwer.

Het Partijcongres spreekt uit dat het wenselijk is dat de Tweede Kamer fractie openstaat voor het werken met beleidsmatige richtgetallen voor asiel- en reguliere migratie als de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken hier positief over adviseert.

Preadvies Landelijk Bestuur – Oordeel congres. We vinden het van groot belang dat de Tweede Kamerfractie de adviezen van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken altijd serieus neemt. Het verkiezingsprogramma is daarbij leidend. We willen een rechtvaardiger migratiebeleid, met meer grip. Waarin we ruimhartig kwetsbare vluchtelingen opvangen en strenger omgaan met arbeidsmigratie. In dat kader spreekt het verkiezingsprogramma ook over een jaarlijks richtgetal voor arbeidsmigratie, op basis van gerichte arbeidsmarktanalyses. Wat de werking van een richtgetal voor asielmigratie zou kunnen zijn, moet uit het advies van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken blijken. Het verkiezingsprogramma stelt wel een duidelijke grens: er komt geen beperkend quotum voor het opvangen van vluchtelingen in Nederland (asielmigratie). Als het advies binnen die kaders gewogen mag worden, wil het bestuur deze motie Oordeel congres geven. Als wordt bedoeld dat er een quotum voor de totale asielopvang moet worden overwogen, ontraadt het bestuur deze motie.

Indiener Hildebrand Bijleveld: De fractie moet serieus kijken naar die adviezen. Inspreker Ben Bloem: Ik wil graag horen wat de indieners vinden van het preadvies. Het verschil tussen vluchtelingen en arbeidsmigranten. We moeten niet beginnen met richtlijnen voor oorlogsvluchtelingen. Ankie: We moeten geen quotum benoemen voor vluchtelingen. Als de motie alleen daar over gaat ontraden we de motie. Bijleveld: Het gaat om het totale plaatje asiel en arbeidsmigratie. We bedoelen een cijfer als stip op de horizon wat kan helpen, geen

keihard quotum. Ben: Ik hoor een dubbel verhaal. Ankie: We lezen in het dictum dat het gaat om de totale groep inclusief arbeidsmigratie.

Stemming:

Voor: 213

Tegen: 231

Onthouding: 64

De motie is verworpen, want onthoudingen tellen niet mee.

Motie 7: Gelijke behandeling vluchtelingen

Ingediend door 19 leden, waaronder Westra, Pothoven, Vlot, De Ruig, Oosterom, Alblas, Bloem, Visser, Fountain, Van Veelen, Nede, De Lange, Sulman, Otter, Van Luijk, Noordhoek, Hendriksen, Mulderij.

Het Partijcongres constateert dat: • reguliere asielzoekers onder barre leefomstandigheden verkeren met een gebrek aan voorzieningen en activiteiten en onvoldoende perspectief op asiel worden geboden B. constaterende dat: • vluchtelingen uit Oekraïne die onder de Europese Richtlijn tijdelijke bescherming vallen rechten genieten, waarmee zij mogen werken, toegang krijgen tot onderwijs, werkervaring en onderkomen en sociale voorzieningen. D. verzoekt: • de Tweede Kamerfractie overal binnen het Nederlands koninkrijk vluchtelingen gelijkwaardig en humaan te behandelen • lokale bestuurders om zonder onderscheid des persoons vluchtelingen te huisvesten. Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen. Wij onderschrijven de wens om vluchtelingen gelijkwaardig en humaan te behandelen. De Tweede Kamerfractie kan zich inzetten om dit op een gelijkwaardige en humane manier binnen Nederland vorm te geven. Ook kunnen onze lokale vertegenwoordigers zich inzetten om zonder onderscheid des persoons vluchtelingen in gemeenten te huisvesten. We lezen de motie als een verzoek aan de Tweede Kamerfractie en de lokale bestuurders om zich hiervoor in te zetten.

Indiener Westra: Elke vluchteling heeft recht op asiel en humane opvang, wij gunnen de warme ontvangst voor Oekraïners ook aan andere vluchtelingen. Ankie: Wij adviseren overnemen.

Stemming:

Voor: 445

Tegen: 52

Onthouding: 13

De motie is aangenomen.

Motie 8: Zorgplicht overheid | Bevroren Tosti

Ingediend door 19 leden, waaronder Westra, Pothoven, Vlot, De Ruig, Oosterom, Alblas, Bloem, Visser, Fountain, Van Veelen, Nede, De Lange, Sulman, Otter, Van Luijk, Noordhoek, Hendriksen, Mulderij.

Het Partijcongres A. overwegende dat: • de overheid haar zorgplicht verzaakt, gezien de inhumane situatie in het aanmeldcentrum Ter Apel, met name ten aanzien van kwetsbare (minderjarige) vluchtelingen verzoekt de Tweede Kamerfractie • met onmiddellijke ingang haar zorgplicht ten aanzien van alle (minderjarige) vluchtelingen te verlenen die hen rechtens toevallen en te herstellen in lijn met de rechterlijke uitspraken. Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden. Bij de zorg voor kwetsbare groepen in de samenleving willen we af van

noodverbanden en crisisopvang. Daarom heeft onze Tweede Kamerfractie zich hard gemaakt voor de spreidingswet. Met het aangekondigde wetsvoorstel wordt geborgd dat er structureel voldoende en menswaardige plekken zijn en dat alle gemeenten daar een aandeel in nemen. De zorgplicht wordt hiermee op een goede manier vormgegeven. Wij hebben de verwachting dat met de nieuwe wet de opvangproblemen verleden tijd gaan worden. Kijkend naar de aantallen asielzoekers die nu ons land binnenkomen is er voor ons onvoldoende aanleiding om de fractie te vragen om een beroep te doen op het staatsnoodrecht. In zijn algemeenheid vinden wij dat het staatsnoodrecht alleen moet worden ingezet als problemen niet te voorzien zijn en daarmee niet te voorkomen zijn. Het Landelijk Bestuur ontraadt deze motie.

Indiener Westra: De rechtbank heeft een rode kaart getoond, de opvang van kwetsbare minderjarige vluchteling is niet acceptabel. De spreidingswet gaat daarvoor niet helpen, omdat die pas in september 2023 gaat werken. Welke middelen hebben we nog meer? Bijvoorbeeld staatsnoodrecht. Inspreker Jan Anne Bos: Er is een hele zin in de motie die ik niet goed begrijp (bij c.) Hij stelt een correctie voor, de indiener is het daar mee eens. Ankie: Wat er wordt gevraagd zijn we het mee eens, maar het dictum zegt dat wij het even moeten regelen. Dat kan niet, daarbij hebben we de anderen in de coalitie nodig. Wij vinden dat je staatsnoodwet alleen in nood moet gebruiken. Westra: Het preadvies is achterhaald, aan de zorgplicht wordt niet voldaan. De kwaliteit van opvang is onacceptabel. Het gaat om kinderen. Een noodwet wordt gebruikt tenzij er goede wetgeving is, die is er nu niet. Ankie: We ontkennen het probleem niet, maar dat moeten we samen in de coalitie doen.

Stemming:

Voor: 181

Tegen: 287

Onthouding: 64

De motie is verworpen, maar er is wel steun voor.

Motie 9: Tijdelijk 'zoete vruchten' asieldeal

Ingediend door 10 leden, waaronder Pothoven, Van der Schuur, Fountain, Van Luijk, Otter, Bloem, Asma, Westra.

Het Partijcongres verzoekt de Tweede Kamerfractie • er op te sturen voor 1 januari een concretisering en tijdelijk voor elk van de individuele afspraken in de asieldeal te hebben; • deze concretisering/ tijdelijken nauwlettend te controleren op daadwerkelijke realisatie en implementatie; • vast te houden aan de toezeggingen van de fractievoorzitter zoals uitgesproken op het congres van 1 oktober: “deze afspraken staan of vallen met alle afspraken. Als door de coalitie niet geleverd wordt op een eerlijke spreiding, dan leveren we niets”. • indien de wet eerlijke spreiding niet ingevoerd is op de afgesproken datum, zich terug te trekken uit de afspraken uit de asieldeal die ingaan tegen Europese afspraken en mensenrechtenverdragen.

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden. De afspraken die eind augustus zijn gemaakt om de acute situatie rond de opvangcrisis te verbeteren moeten leiden tot structurele verbeteringen. Met de spreidingswet wordt geborgd dat er structureel voldoende en menswaardige plekken zijn en dat alle gemeenten daar een aandeel in nemen. Dat die wet veel te lang op zich heeft laten wachten, laat precies zien hoe groot de verschillen in de coalitie soms zijn en hoe zwaar de goede stappen in de goede richting moeten worden bevochten. Het laat ook de vasthoudendheid van onze fractie zien om de goede zaken te

realiseren. De afspraken staan. De beoogde inwerkingtreding van de wet is 1 februari. Nu de deal ongedaan maken, vanwege een maand vertraging is niet proportioneel. Wel kunnen we de Tweede Kamerfractie vragen om de daadwerkelijke realisatie en implementatie nauwgezet te volgen en te beoordelen of er naar de geest van de afspraken wordt gehandeld.

Indiener: Ben Bloem: Een vraag over het preadvies, dit lijkt op motie 4, we willen alleen dat de TK-fractie toeziet dat de afspraken nageleefd worden en de tijd niet wordt opgerekt.

Inspreker Jan Anne Bos: Een vraag aan het Landelijk Bestuur: Impliceert het ontraden een brevet van onvermogen aan het adres aan Gert-Jan Segers? Hij zei: Als de coalitie niet levert, dan leveren wij niets. Ik lees daar niet 'een maand later is ook goed'. Als we hiervoor of tegen stemmen betekent dat dan dat Segers vindt dat de tijd kan worden opgerekt?

Inspreker Annebeth Roor: We zien dat de TK-fractie zich op alle manieren inzet dus ik ben tegen deze motie. Ankie: Het is geen brevet van onvermogen, maar vertrouwen dat de fractie ons mag vertegenwoordigen. Geef ze het vertrouwen, het hart zit op de juiste plek.

Een beetje tijdrekken hoeft niet de hele asieldeal omver te halen. Ben Bloem: 'Naar de geest van de afspraken', dat is de deur openzetten voor de VVD die ermee aan de haal gaat. Ankie: als het op een paar dagen aankomt is het geen probleem, geef ze het vertrouwen.

Stemming:

Voor: 58

Tegen: 427

Onthouding: 24

De motie is verworpen.

Motie 10: Juridische houdbaarheid asieldeal

Ingediend door 12 leden, waaronder Pothoven, De Lange, Westerveld, Fountain, Van Luijk, Bloem, Westra, Van der Schuur.

Het Partijcongres, overwegende dat:

- de ChristenUnie fractie heeft uitgesproken dat een akkoord op de asieldeal alleen gegeven wordt als de deal juridisch houdbaar is, C. spreekt uit dat:
- de ChristenUnie een partij is die pal staat voor de rechtstaat en op geen enkele manier kan meewerken aan beleid dat afbreuk aan deze rechtstaat doet.
- het cruciaal is dat er op korte termijn duidelijkheid komt over de juridische houdbaarheid van de asieldeal en daarmee over het standpunt van de fractie hierbij en verzoekt de Tweede Kamerfractie • Uit te leggen waarom na de onderhandelingen over de asieldeal niet meer waarde gehecht is - en consequenties verbonden zijn aan de inhoud van bovengenoemde adviezen en rapporten.

Preadvies Landelijk Bestuur –Ontraden. Op 1 oktober is er een buitengewoon congres geweest waar de fractie – op verzoek van de leden - uitleg heeft gegeven over de asieldeal en de overwegingen die hierbij gehanteerd zijn. Ook zijn de keuzes zowel online als in veel gesprekken met partijgenoten toegelicht. We spreken uit dat het van groot belang is dat we veel waarde hechten aan onze rechtstaat en daarmee aan de juridische houdbaarheid van afspraken. We willen niet meewerken aan beleid dat hieraan afbreuk doet. Dit laat onverlet dat er situaties kunnen bestaan dat er vragen kunnen zijn over de houdbaarheid van beleid. Ook onze Tweede Kamerfractie hecht veel waarde aan de juridische houdbaarheid van de afspraken. Daarom heeft de fractie ook voor een motie gestemd om de Raad van State die juridische houdbaarheid te laten toetsen. Hiervoor was helaas geen meerderheid. Het Landelijk Bestuur ontraadt deze motie.

Indiener Ben Bloem: De Asieldeal is qua inhoud niet goed besproken op het buitengewoon congres, met name de juridische houdbaarheid. Je kunt ook juridisch advies inwinnen buiten het vragen aan de Raad van State. Anders gaat deze wet vast stranden op juridische haalbaarheid. Ankie: Ik raad niet aan met een motie de fractie te vragen een deal weer open te breken, geef hun vertrouwen. Ben: Ik vind het jammer dat je zegt dat ik geen vertrouwen heb. Ik wil inhoudelijk over de deal praten.

Stemming:

Voor: 97

Tegen: 377

Onthouding: 25

De motie is verworpen.

Motie 11: Tijdelijkheid maatregelen asieldeal

Ingediend door 14 leden, waaronder Pothoven, De Lange, Otter, Westerveld, Van der Schuur, Fountain, Van Luijk, Asma, Bloem, Westra, Werkman.

Het Partijcongres verzoekt de Tweede Kamerfractie • om op geen enkele manier mee te werken aan een verlenging van de tijdelijke maatregelen rondom het verlengen van de beslistermijn van asielzaken en het uitstellen van gezinshereniging na 1 januari 2024. Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden. Wij onderschrijven het verzoek uit de motie om de tijdelijke maatregelen uitsluitend voor een beperkte periode toe te passen. Er is immers veel impact op de betreffende mensen. De indieners van de motie leggen de nadruk op het op geen enkele manier meewerken aan een verlenging. Wij vinden het niet verstandig om dit nu al zo absoluut uit te spreken. We kunnen onze fractie vragen om zich maximaal in te zetten om verlenging van de tijdelijke maatregelen na 1 januari 2024 tegen te gaan. We gebruiken bewust het woord maximaal omdat we geen harde uitspraken kunnen doen over de periode na 1 januari 2024 waarvan we nu nog niet de gevolgen kunnen overzien. Een aanpassing van de motie is dan nodig. We hebben begrepen dat de indieners een voorkeur hebben voor de bestaande formulering.

Indiener Ben Bloem: Het moet een tijdelijk karakter hebben, we moeten niet meewerken aan verlenging van uitstellen van gezinshereniging. Het congres kan dit nu aan de fractie meegeven. Anders verwachten wij allemaal juridische uitspraken.

Inspreker Annebeth Roor: Dit dictum is te stevig, de politieke wegging moet bij de fractie liggen. Zou je dat nog anders kunnen formuleren? Ankie: Als het anders is geformuleerd, dan zouden we tot een ander advies komen. De Tweede Kamerfractie moet ruimte hebben voor hun gesprek met de coalitiepartners. Ben: Ik kan het dictum niet in mijn eentje aanpassen. Ik vind dat we bij een tegenstem tegen deze motie zeggen 'joh, maakt niet uit'. Ik wil graag een stevige uitspraak van het congres. Niet dat we hen niet vertrouwen of op het matje gaan roepen.

Stemming:

Voor: 213

Tegen: 267

Onthouding: 21

De motie is verworpen. Het signaal is duidelijk.

Motie 12: Samenstelling selectiecommissies

Ingediend door de leden Bruins, Ten Cate, Van Dorp, Van den Heuvel, Kolkman, Meijer, Tax, Tijhof, Tillema, Van Veelen, Van Velsen, Vermin, Visser, Wijnberger

Het Partijcongres verzoekt het Landelijk Bestuur • in selectiecommissies voor kandidatenlijsten vanaf nu altijd tenminste één persoon te benoemen die langjarig werkzaam is geweest in een andere sector dan politiek, beleid, (semi-)overheid en de non-profit dienstverlening. Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden. Diversiteit binnen de partij vinden wij van belang voor het goed functioneren van de partij. Als we kijken naar de selectiecommissies, proberen we altijd een evenwichtige commissie samen te stellen. We vinden het een goed streven om bij de samenstelling van de selectiecommissies voor kandidatenlijsten expliciet te kijken naar andere sectoren dan politiek, beleid, (semi-)overheid en de non-profit dienstverlening. Een verplichting ontraden we aangezien we een grote diversiteit binnen de partij kennen en hier dan ook op eenzelfde manier rekening mee moeten houden. We vinden het verstandiger om steeds goed te blijven kijken naar de opdracht die het congres aan een commissie meegeeft. In deze opdracht moet iets van de diversiteit binnen de partij doorklinken. Ook zien we voldoende mogelijkheden om bij de samenstelling van de lijsten de gewenste diversiteit als een belangrijk aspect mee te nemen.

Indiener Eppo Bruins: Mbo is helft van onze beroepsbevolking, bestuurders hebben soms geen feeling met de praktijk of ervaring op de werkvloer. Deze motie vraagt in elke selectiecommissie één persoon te zetten die van buiten de publieke sector is. Ankie: We willen een veelkleurige partij zijn, we denken niet dat de samenstelling van de selectiecommissie de oplossing is. We hechten waarde aan de verbinding met afdelingen in het land en willen de talenten beter in beeld krijgen. Straks krijgen we dit verzoek uit elke doelgroep. Eppo Bruins: Het gaat niet over diversiteit, we willen immers niet meer overheid maar meer samenleving.

Stemming:

Voor: 322

Tegen: 127

Onthouding: 56

De motie is aangenomen.

Motie 13: Lijsttrekkersverkiezing voor kandidatenlijst EP2023

Ingediend door de leden Van Veelen, Ten Cate, Van Dorp, Van den Heuvel, Jacobusse, Kolkman, Meijer, De Reus, Tillema, Van Velsen, Vermin, Visser, Wijnberger.

Het Partijcongres verzoekt het Landelijk Bestuur: • de selectiecommissie de opdracht te geven uit te zien naar meerdere kandidaten die geschikt zijn voor het lijsttrekkerschap; • het congres middels een lijsttrekkersverkiezing de mogelijkheid te geven uit meerdere kandidaten te kiezen. Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden. De selectie van de lijsttrekker is een belangrijke aangelegenheid binnen de partij. In een vroegtijdig stadium moet duidelijk worden wie de lijsttrekker is en op welke manier de partij zich gaat voorbereiden op de verkiezingen. Het is een delicate kwestie aangezien het gaat om één persoon. We hebben bij andere partijen gezien dat een lijsttrekkersverkiezing niet altijd verbindt. In een aantal gevallen heeft de verkiezing binnen een partij voor polarisatie gezorgd en zijn de effecten niet positief te noemen. In debatten komen partijgenoten tegenover elkaar te staan. Dit kan leiden tot verstoorde verhoudingen of reputatieschade. Ook ontstaan er kampen binnen de partij die meestal pas opgelost worden nadat de andere kandidaten uit een actieve politieke

rol gaan. De partij moet dan beschikken over zeer veel kandidaten om op deze wijze met haar verkiesbare leden om te gaan. Gelet op het bovenstaande vinden wij het niet verstandig om met onze goede traditie van een voordracht door het bestuur te breken.

Indiener Piet van Veelen: we hebben in Europa waarschijnlijk 1 zetel. We willen dat deze persoon wordt gekozen op een partijcongres. Het LB kan zelf een lijsttrekker kiezen als ze zwaarwegende motieven heeft, die hebben ze niet. Inspreker Justin den Harder: Welk probleem is er en waar is dit de oplossing voor? We hebben bij andere partijen gezien welke schade zo'n verkiezing kan berokkenen. Inspreker Annelle van der Wel: Wij denken dat de huidige procedure niet open en eerlijk is, de nummer 1 moet ook door de selectiecommissie worden aangedragen. Alleen dit is dus niet als motie ingediend. We geven het graag mee. Ankie: We evalueren elke verkiezingsprocedure, maar wij zijn tegen deze motie, we hebben als congres besloten dat we geen lijsttrekkersverkiezing willen. De afvallende partij kan beschadigd raken. Wij komen met enkelvoudige voordrachten. Piet: Wij zijn niet het CDA of PvdA, we willen hier ook geen gewoonte van maken, maar vanwege dat we hier maar 1 zetel verwachten willen we een uitzondering. Deze persoon heeft een breed mandaat nodig.

Stemming:

Voor: 107

Tegen: 375

Onthouding: 28

De motie is verworpen.

Motie 14: Geen permanente coronawet

Ingediend door 23 leden, waaronder Visser, Kolkman, Rooseboom-Reimers, Koning, Jentink, Vijfhuizen, Van der Heide, Slik, Van der Kolk, Bloem, De Gier, Keilman, De Boer, De Mots, Scheijgrond, Fortuijn, Van Putten, Herweijer, Visser.

Het Partijcongres B. constaterende dat: • de Tijdelijke wet maatregelen covid-19 (Twm) met ingang van 20 mei 2022 is vervallen; • de regering een wijziging van de Wet publieke gezondheid (Wpg, Kamerstuk 36194, Coronawet) heeft voorgesteld waarin voor de bestrijding van (een directe dreiging van) infectieziekten, waaronder covid-19, een aantal collectieve maatregelen uit de Tvm permanent beschikbaar worden gemaakt; verzoekt de Tweede Kamerfractie • In te zetten op het niet invoeren van een permanente coronawet • De regering te vragen om de noodzaak, proportionaliteit, effectiviteit en impact van de toegepaste coronamaatregelen te evalueren; • Indien de behandeling van de permanente coronawet desondanks wordt voortgezet in de Tweede Kamer de noodbevoegdheid in artikel 58d en het ontbreken van het vetorecht voor de Eerste Kamer niet te accepteren en niet akkoord te gaan met het alsnog opnemen van het coronatoegangsbewijs in welke vorm dan ook in permanente wetgeving, ook niet in het personenvervoer.

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden. Wij hechten, net als onze Tweede Kamerfractie, aan een deugdelijke wettelijke grondslag bij overheidsingrijpen. Dat geldt ook als corona opleeft. De wijziging van de wet publieke gezondheid voorziet hierin. Zonder zo'n grondslag, ben je aangewezen op staatsnoodrecht. Een wettelijke basis betekent niet dat de maatregelen automatisch kunnen worden ingezet, daar zal altijd het politieke debat aan voorafgaan. Net als bij eerdere coronawetgeving zal de Tweede Kamerfractie ook bij de behandeling en bij het inzetten van deze wet inzetten op deugdelijke onderbouwing van de noodzaak, proportionaliteit, tijdelijkheid en bredere impact op de samenleving. Met die inzet heeft tijdens de coronapandemie de ChristenUniefractie 2G tegengehouden, het

coronatoegangsbewijs uit de wet gekregen toen die niet meer effectief bleek te zijn en gezorgd dat bij elke verlenging van de wet per maatregel werd onderbouwd waarom deze nog nodig was. Het huidige wetsvoorstel bevat geen coronatoegangsbewijs en de fractie heeft herhaaldelijk uitgesproken dat het opnemen van een coronatoegangsbewijs in de wet niet effectief, uitvoerbaar en proportioneel is. Er volgen nog meerdere evaluaties en een parlementaire enquête - daarmee is ruimschoots voorzien in de evaluatie van het coronabeleid.

Indiener Frank Visser: Ik heb begrip voor coronamaatregelen. Een stevige evaluatie is nodig. Zo'n evaluatieplan ligt er nog niet, wel een wetsvoorstel. Een permanente wet zonder evaluatie is gek. We moeten verbinden en niet verdelen. Dit breekt het vertrouwen in de overheid af. Ankie: We moeten altijd deugdelijke wetgeving hebben en niet opereren op basis van tijdelijke regels. We moeten de periode evalueren met een parlementaire enquête, dat komt al. Het CTB zit niet in de wet, dus met dit dictum ontraden we motie. Frank: Ik vind eerst evalueren, dan pas een wet invoeren.

Stemming:

Voor: 175

Tegen: 293

Onthouding: 31

De motie is verworpen. De zorgen worden hierdoor wel bekend bij de leden van de Tweede Kamerfractie in de zaal.

Motie 15: Laat ze niet zinken

Ingediend door Perspectief. Het Partijcongres A. gelezen: • de resolutie van de eilandstaat Vanuatu, ingediend op de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 27 oktober 2022, die vraagt om een (niet-bindende) uitspraak van het Internationaal Gerechtshof op het gebied van mensenrechtenschendingen als gevolg van de klimaatcrisis en een wereldwijd gebrek aan klimaatrechtvaardigheid; B. constaterende dat: • internationaal gezien o.a. Duitsland, Australië en Nieuw-Zeeland deze resolutie steunen; • Nederland deze resolutie nog niet steunt, maar binnen het kabinet D66 wel al heeft toegezegd deze te willen steunen; verzoekt de Tweede Kamerfractie: • zich op de resolutie te beraden, deze te steunen en zich binnen de coalitie in te zetten om nationale steun voor deze resolutie te vergaren. Preadvis Landelijk Bestuur – Overnemen. Klimaatverandering brengt vele mensenrechtenschendingen met zich mee. De landen die het minst hebben bijgedragen aan klimaatverandering, dragen de grootste schade. Rampen als overstromingen, heftige stormen, droogtes en mislukte oogsten door verstoorde ecosystemen kosten veel mensenlevens. Het is dus geen vreemde stap om hier het Internationaal Gerechtshof bij te betrekken. Gelet hierop kan de ChristenUnie achter deze oproep tot steun van de resolutie staan.

Indiener Annelie van der Wel: We hopen dat TK-fractie deze resolutie gaat steunen. Wij zullen ons ook inzetten richting andere jongerenorganisaties. Ankie: Fijn!

Stemming:

Voor: 433

Tegen: 17

Onthouding: 21

De motie is aangenomen.

Motie 16: Bij twijfel niet inhalen

Ingediend door de leden Fountain, De Lange, Otter, Pothoven, Van der Schuur, Oosterom, Van Luijk, Bloem, Asma, Van Buren, Morsi.

Het Partijcongres roept de Kamerfractie en bewindspersonen op: • bij twijfel voorstellen juridisch te laten toetsen en bij een negatief advies dan wel het ontbreken van toets, geen steun te verlenen aan deze voorstellen. Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden.

Rechtmatigheid van beleid is altijd de inzet van de ChristenUnie. Met de geest van de motie zijn we het eens. Maar de letter van de motie is te beperkend. Vertegenwoordigers van de ChristenUnie hebben vanuit een vastgestelde kieslijst, het Beginselprogramma en een vastgesteld verkiezingsprogramma een helder mandaat om, zonder last of ruggespraak, politiek te bedrijven en daarin vrede te zoeken en recht te doen. Voorliggende absolute uitspraak, specifiek gericht op de Kamerfractie en bewindspersonen strookt niet met het mandaat en vertrouwen dat met de geschetste procedures aan vertegenwoordigers van de ChristenUnie wordt gegeven. Daarnaast is de oproep zelf niet gewenst. De Tweede Kamerfractie roept het kabinet regelmatig op nieuwe wetsvoorstellen en beleid uit te voeren dat in dienst staat van mensen. Wanneer sociale wetgeving hardvochtig uitpakt, zal de ChristenUnie daarbij niet per definitie wachten op een wetswijziging – wat vaak een langdurig traject is – maar voorstellen steunen én soms ook initiëren om maatwerk te leveren, zelfs wanneer dit niet naar de letter van de wet is. Een actueel voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld de energietoeslag. Een dergelijke oproep kan het Landelijk Bestuur richting de Tweede Kamerfractie dan ook niet steunen.

Indiener Ben Bloem (bij afwezigheid van Anthonie Fountain): Ik wist niet dat ik hier iets moest zeggen. Deze motie moedigt aan juridisch advies in te winnen, ik zou deze motie steunen. Ankie: Wij ontraden omdat hij stellig en daardoor ingewikkeld is. Als we juridische toetsen steeds moeten afwachten kunnen we niet snel handelen. Zoals bijvoorbeeld bij de energietoeslag.

Stemming:

Voor: 83

Tegen: 359

Onthouding: 36

De motie is verworpen.

Motie 17: Vaststellen van een hard CO2-plafond voor de luchtvaart

Ingediend door de leden Tolboom, Alblas, de Ruig, Schutte-Meerdink, Vlot, Oosterom, Baayen- Op 't Land, Schutte, Zeilmaker, Mack-van Bellen, van Veelen, Westra, Fountain.

Het Partijcongres A. gelezen: • Het coalitieakkoord 2021 waarin gesproken wordt over een emissieplafond per luchthaven B. constaterende dat: • Hiervoor door de regering nog geen concrete stappen zijn gezet, vraagt de Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie ~~en de bewindspersonen binnen de regering~~: • zich hard te maken voor invoering ~~binnen een half jaar~~ van een teruglopend CO₂- emissieplafond voor de luchthavens.

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden. We zijn het met de geest van de motie eens. In het regeerakkoord is afgesproken dat er een CO₂ plafond voor luchthavens komt. Deze regeerperiode wordt dit verder uitgewerkt. Het is alleen niet realistisch om binnen deze termijn een teruglopend CO₂-plafond te realiseren. Wel kunnen we onze fractie vragen om zich maximaal in te zetten voor een reductie van de CO₂-emissie. Het is overigens niet aan het congres van de ChristenUnie om bewindspersonen te vragen zich in te zetten voor de

CO2-reductie. Dit is aan de Tweede Kamerfractie.

Indiener Mirjam Mack: De uitstoot van de luchtvaart moet omlaag anders halen we de klimaatdoelen niet. We vragen de fractie zich hard te maken voor een hard CO2 plafond.

Ankie: In de tekst van de motie staat 'binnen een half jaar'. Dat is onhaalbaar, daarom ontraden we de motie. Mirjam: De tekst 'binnen het half jaar' kan worden 'binnen de regeerperiode'. En 'de bewindspersonen binnen de regering' mag geschrapt worden.

Harmjan: dan schrappen we 'binnen een half jaar' en 'bewindspersonen binnen de regering'.

Ankie: Dan vervalt ons preadvies ontraden. Mirjam: Bij D66 is een soortgelijke motie aangenomen.

Stemming:

Voor: 418

Tegen: 54

Onthouding: 5

De motie is aangenomen.

Motie 18: Niet onderhandelen over mensenrechten

Ingediend door de leden Fountain, De Lange, Otter, Pothoven, Westerveld, Van der Schuur, Oosterom, Van Luijk, Bloem, Asma, Van Buren, Westra.

Het Partijcongres spreekt uit dat: • de ChristenUnie niet onderhandelt over het uitstellen, afzwakken of afschaffen van mensenrechten. Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen, indien onze interpretatie gevolgd, anders ontraden. De ChristenUnie voelt, zoals ook gesteld in onze beginselverklaring, een diepe roeping om recht te doen: in te zetten voor een menswaardig bestaan voor de ander. Bestuurders en politici van de ChristenUnie in de provincie, gemeente, waterschappen, Kamers en het Europees parlement zijn dagelijks bezig om gehoor te geven aan die roeping in de politiek. Mensenrechten en grondrechten kunnen echter botsen. Ze zijn begrensd en soms met elkaar in conflict. Dit komt bijvoorbeeld concreet naar voren in het recht op vrijheid (artikel 3 UVRM). Dit recht is begrensd middels het strafrecht waar gevangenisstraffen kunnen worden toebedeeld, om ánderen hun vrijheden en rechten te kunnen bieden (zoals bijvoorbeeld het recht op leven (eveneens artikel 3 UVRM). Maar ook het recht op vereniging en demonstratie kan om hele geëigende redenen door het lokaal bestuur worden beperkt, bijvoorbeeld wanneer de openbare orde in gevaar is. (artikel 9 GW). Zo bevatten mensenrechten in de Grondwet veelvuldig de bepaling dat het recht of de vrijheid onder voorwaarden bij wet begrensd kan worden. In de lokale, provinciale, landelijke en Europese politiek ligt continu de vraag voor van de weging van grond- en mensenrechten. We lezen deze motie als een oproep om conform het beginselprogramma bij de toepassing van mensenrechten te zoeken naar een uitkomst die gericht is op het menswaardig bestaan voor de ander. In het Verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 is dit onder meer vertaald naar de uitspraak dat de bescherming van mensenrechten een voorwaarde is voor een goed functionerende rechtsstaat.

Indiener Ben Bloem: Deze motie is van Anthony Fountain en hij kan hier niet zijn dus licht ik het toe. Het preadvies zegt 'mits de volgende lezing wordt gevolgd'. Dat kunnen wij volgen, we hebben het over mensenrechten en daaronder staan ook allerlei bevoegdheden van deze en gene, landelijk en plaatselijk, volgens mij wil niemand daaraan tornen, maar wij willen niet het afzwakken van mensenrechten. Ankie: Dan kunnen we de motie overnemen. Harmjan:

De interpretatie van het bestuur is juist volgens de indiener en daarmee wordt het preadvies overnemen.

Stemming:

Voor: 432

Tegen: 20

Onthouding: 19

De motie is aangenomen.

Motie 19: De bal ligt nu bij ons 1

Ingediend door Perspectief. Het Partijcongres verzoekt de Tweede Kamerfractie: • tijdens het WK aandacht te blijven schenken aan de 6500 doden die zijn gevallen, de slavenarbeid en andere mensenrechtenschendingen in Qatar, waarbij ze op de steun kan rekenen van de lokale afdelingen, de jongerenorganisatie en individuele leden; • na het WK te blijven aansturen op volledige compensatie voor de arbeiders via de FIFA. Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen. Onze Tweede Kamerfractie heeft in verschillende debatten en in de media steeds expliciet aandacht gevraagd voor de schendingen van mensenrechten rondom het WK in Qatar. De vraag om daarmee door te gaan tijdens en na het WK zien we als een terechte aanmoediging tot voortzetting van dit werk. Indiener Annelle van der Wel: Ten eerste willen we Gert-Jan Segers bedanken voor het verzet tegen dit WK voetbal. Er klinkt applaus. Ten tweede complimenten aan al onze voetbalfans die bewust niet kijken. Ankie heeft geen toevoeging.

Stemming:

Voor: 410

Tegen: 28

Onthouding: 17

De motie is aangenomen.

Motie 20: De bal ligt nu bij ons 2

Ingediend door Perspectief

Het Partijcongres constaterende dat: • er toch een kabinetsafvaardiging in Qatar is; • de ChristenUnie zich hier vanaf het begin tegen heeft verzet, zowel in de Kamer als het kabinet. Verzoekt het Landelijk Bestuur en de Tweede Kamerfractie: • te allen tijde te doen wat in haar macht ligt om te voorkomen dat dit soort internationale sporttoernooien worden toegewezen aan landen die grootschalig de mensenrechten schenden, voor, tijdens of na het toernooi, bijvoorbeeld door de dialoog levend te houden met nationale sportbonden die een rol spelen in dat toewijzingsproces. Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen. De mensenrechtensituatie in Qatar staat hoog op de agenda van de Tweede Kamerfractie. Zo heeft Don Ceder tijdens het notaoverleg mensenrechtenbeleid een motie ingediend waarin de regering wordt opgeroepen om zich in te spannen voor het voorkomen dat toekomstige internationale sporttoernooien zullen plaatsvinden in landen waar mensenrechten worden geschonden. Het verzoek in de motie komt overeen met de inzet van de fractie.

Indiener Annelle van der Wel: Er wordt een motie van Don Ceder genoemd, maar deze motie is aangehouden. Ankie: Don, klopt dat? Don: hij is verworpen. Ankie: als het congres dit aanneemt heeft Don dus een missie.

Stemming:

Voor: 411

Tegen: 21

Onthouding: 24

De motie is aangenomen.

Motie 21: Vertegenwoordigingsdruk

Ingediend door Perspectief.

Het Partijcongres gelezen: • De Tweede Kamer is een 'extreem onveilige' werkplek, vinden de Kamerleden zelf, spreekt uit dat: • de ChristenUnie ervoor pleit dat de grootte van de ambtelijke dienst en het aantal inhoudelijke beleidsmedewerkers van fracties evenredig meegroeit met het aantal Tweede Kamerzetels; • er een onderzoek komt naar potentiële uitbreiding van beleidsondersteuning bij gemeenteraden en de provinciale staten.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen. Wij zien de motie als een ondersteuning van de lijn die door de fractie al is ingezet. Met het versterken van de ambtelijke diensten en beleidsondersteuning wordt dit verder uitgewerkt. Om die reden steunen we deze motie.

Indiener Nathan Kramer: Er is veel burn-out en onveiligheid in parlement. We willen versterking van ambtelijke diensten en beleidsondersteuning. Zie ook de nota Segers en Dassen. Ankie: Geen toevoeging, goede motie.

Stemming:

Voor: 439

Tegen: 16

Onthouding: 9

De motie is aangenomen.

Motie 22: proefgebieden stikstofreductie agrarische sector

Ingediend door Lokale afdeling Hoeksche Waard.

Het Partijcongres spreekt uit dat: • wij onze Tweede Kamerleden en bewindspersonen willen aanbevelen zich in te zetten voor het volgende plan: We kiezen drie proefgebieden uit waar de problematiek groot is: Zuidoost Friesland, de Gelderse Vallei en De Peel. Benoem in deze gebieden een commissie van mensen die het vertrouwen genieten in de streek en de plaatselijke boeren kennen (een oud-burgemeester, oud-wethouder, notaris, dominee/pastoor). Vraag alle boeren afzonderlijk in een persoonlijk, volstrekt vertrouwelijk gesprek, wat zij willen, hoe zij de toekomst van hun bedrijf zien. De één heeft bijvoorbeeld geen opvolger, de ander is bereid zijn bedrijf door uitkoop te beëindigen, een volgende is bereid elders zijn bedrijf voort te zetten enz. enz. Door deze persoonlijke aanpak wordt in relatief korte tijd duidelijk wat mogelijk is in een bepaald gebied. Daarbij is het belangrijk te beseffen dat de regering 25.000 miljoen Euro beschikbaar heeft voor het uitkopen, verplaatsen en innoveren van boerenbedrijven. Mocht deze aanpak slagen kan dit vervolgens toegepast worden in het hele land. Toelichting: Graag willen wij met een naar onze mening zeer efficiënt plan bijdragen aan bespoediging van de aanpak van de stikstofproblematiek in de agrarische sector.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen. Wij vinden dit een sympathieke motie. We omarmen de gedachte van constructief overleg met alle betrokkenen voor een bespoediging van de aanpak van de stikstofproblematiek. Indiener Kees Groenendijk: We willen constructief meedenken. We willen 2030 halen, daarom is het zaak nu te handelen en samen

met de boeren oplossingen vingen, en proefgebieden in te stellen. Er is 25 miljard aan geld. Als het werkt kan het worden toegepast in meer gebieden. Ankie: We vinden het niet alleen sympathiek maar heel goed, zo willen we werken als partij.

Stemming:

Voor: 429

Tegen: 14

Onthouding: 13

De motie is aangenomen.

Ankie: We mogen trots zijn op ons congres, er zijn moties en emoties, en toch gaan we het gesprek mooi aan. We gaan weer aan de slag, ook met de verkiezingen.

Er komt een gedicht van onze huisdichter Henry Jansen.

We zingen het zegenlied. Er is nog een netwerkborrel.

Appendix:

Tekstuele aanpassingen in moties aangeleverd door Jan Anne Bos:

Motie 4: Vervang 'Vereniging Nederlandse gemeente' door 'Vereniging van Nederlandse Gemeenten'.

Motie 5: Vervang:

In de kop in vet, in de toelichting (3^e alinea) en in preadvies laatste zin: Lange termijnvisie door 'langetermijnvisie'.

Motie 5 in toelichting eerste zin, vervang 'huiskamer gesprekken' door 'huiskamergesprekken'.

Motie 8: Het woord 'staat' is een mannelijk woord plus het woord 'kabinet' is een onzijdig woord. Bij beide is het bezittelijk voornaamwoord: 'zijn'. Graag 'haar' vervangen door 'zijn'. (De staat 'haar' zorgplicht; het kabinet en 'haar' zorgplicht; de Nederlandse Staat 'haar' zorgplicht').

De 'Nederlandse Antillen' bestaan niet meer. Vervang dit door: 'Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden.'